

A vagyonvisszaszerzési eljárás aktuális kihívásai és gyakorlati tapasztalatai az Országos Kriminológiai Intézet kutatásai alapján

Current challenges and case law experiences of asset recovery based on the research of the National Institute of Criminology

Deres Petronella

Dr. PhD, tudományos főmunkatárs
Országos Kriminológiai Intézet
deres@okri.hu

Magyar Tudományos Akadémia

Kármán Gabriella

Dr. PhD, tudományos főmunkatárs
Országos Kriminológiai Intézet
karman@okri.hu

Magyar Tudományos Akadémia

Absztrakt

Cél: A bűnös úton szerzett vagyon visszaszerzése napjainkban a vagyont generáló bűncselekmények elleni eljárásokban már a büntetőeljárás kiemelt célját és ezáltal meghatározó részét jelenti; a vagyonvisszaszerzés önálló jogintézmény lett, megfelelő szakmai kompetenciákra épülő szervezeti háttérrel. Az Országos Kriminológiai Intézet 2017 óta több kutatást végzett a tárgykörben az ügyészség kezdeményezésére. Tanulmányunk célja kutatási eredményeink által a magyarországi eszközrendszer fejlődésének és aktuális kihívásainak bemutatása.

Módszertan: A vagyonvisszaszerzés, az annak elemeit képező jogintézmények, illetve az azokat támogató kriminalisztikai eszközök alkalmazásának vizsgálata a jogszabályváltozások és az ennek hátterét képező elméleti célmeghatározások elemzésével történt, továbbá bűnügyi iratok vizsgálatán és a jogalkalmazói tapasztalatok fókuszcsoportos megbeszélése általi adatgyűjtésen alapult.

Megállapítások: A kutatás megállapításai szerint a vagyonvisszaszerzés magyar szabályozása és a hatóságok eljárása megfelel az európai jogszabályok és a nemzetközi együttműködés követelményeinek. Az eredményességet illetően az FATF értékelése szerint az országok közel 80%-a alacsony vagy közepes hatékonysági szinten áll a vagyonvisszaszerzés terén. A vagyonvisszaszerzés intézményrendszerének fejlesztése állandó témája valamennyi szervezett

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2025. 08. 04. Átdolgozás: 2025. 09. 07.
Elfogadás: 2025. 09. 12.

bűnözéssel, pénzügyi nyomozással foglalkozó nemzetközi szervezetnek, emellett világszerte számos kutatás foglalkozik a hatékonyság növelése tényezőinek, alkalmazott eszközeinek és kívánalmainak elemzésével. A tapasztalatok szerint további erőfeszítésekre és folyamatos elemzésekre egyaránt szükség van.

Érték: Az OKRI-ban folytatott kutatások a célirányos szabályozás bevezetésének kezdetétől szakaszosan végigkísérték a jogintézmény fejlődését, általuk – a joggyakorlat tapasztalataival együtt – egészen napjainkig nyomon követhetőek a lényegesebb állomások, változások. A tanulmány az alapját képező vizsgálatok nyomán felhívja a figyelmet az aktuális nemzetközi kihívásokra és a legújabb intézkedésekre, amelyek a hazai vagyonvisszaszerzés eredményességéhez is hozzájárulhatnak.

Kulcsszavak: vagyonvisszaszerzés, befagyasztás, vagyonelkobzás, kölcsönös elismerés

Abstract

Aim: The recovery of assets acquired through criminal means has, in contemporary criminal proceedings against profit-generating offences, become a principal objective – and thus a defining element of – criminal procedure. Asset recovery has evolved into an autonomous legal institution, supported by specialized organizational structures and professional expertise. Since 2017, the National Institute of Criminology has conducted several research projects on the subject at the initiative of the prosecutor's office. The aim of our study is to present the development and current challenges of the Hungarian asset recovery framework through our research results.

Methodology: The examination of asset recovery, the constituent legal institutions thereof, and the supporting forensic tools was carried out through an analysis of legislative developments and the underlying theoretical objectives that informed such changes. In addition, the study was grounded in the review of criminal case files and the collection of empirical data via focus group discussions with practitioners.

Findings: According to the findings of the research, the Hungarian legal framework for asset recovery, as well as the procedures followed by the authorities, are in compliance with the requirements of European legal instruments and international cooperation. In terms of effectiveness, assessments of the FATF Global Network found that almost 80% of countries – more than 200 – are at low or moderate level of effectiveness on asset recovery. The development of (institutional) frameworks for asset recovery remains a constant subject of focus for all international organizations concerned with organised crime and financial

investigations. Moreover, numerous studies worldwide examine the factors, instruments, and standards that may enhance effectiveness in this domain. Experience demonstrates that both further efforts and ongoing analyses are necessary. **Value:** The research conducted at the National Institute of Criminology (OKRI) has, from the introduction of targeted regulation, continuously followed the evolution of this legal institution. Through these studies, the key milestones can be traced up to the present day, while they also highlight the current international challenges which may contribute to the effectiveness of asset recovery efforts in Hungary.

Keywords: asset recovery, freezing, confiscation, international cooperation

A vagyonszcaszerzés intézményrendszerének kialakulása és aktuális kihívásai

A vagyongeneráló bűncselekményekből származó illegális nyereség elleni küzdelem a magyar, az európai uniós és a nemzetközi büntetőpolitika aktuális prioritásainak is részét képezi, főként a határokon átnyúló súlyos és szervezett bűnözés elleni küzdelemben (Deres, 2023a; URL 1). A bűncselekményből származó vagyon „kezelése” legalább három évtizede része a profitorientált bűnözés elleni küzdelemnek. A bűnözésből származó vagyon visszaszerzésére és visszaszolgáltatására irányuló többoldalú együttműködési rendszer létrehozásának ötlete azonban viszonylag új kérdéskör (Borlini & Nessi, 2014).

A bűnös vagyon elvonásának megtorló, megelőző és helyreállító funkciója mellett annak stratégiai szintre emelése a szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni küzdelemben jelent meg, a szervezetek finanszírozása elleni eszközrendszer részeként (Mátyás & Farkas, 2023). A bűnözés e dimenzióiban a hagyományos jogi eszközök már nem bizonyultak elegendőnek a bűncselekmények visszaszorítására; a büntetőjogi megközelítés önmagában csekély eredményeket produkált, így felmerült egy proaktívabb megközelítés szükségessége (King & Walker, 2016). Az egyes államok és a nemzetközi szervezetek is intézkedéseket hoztak ezen a területen. Számos ország vagyonszcaszerzési törvényt és stratégiát fogadott el, vezetett be, többnyire a nemzetközi kötelezettségeknek való megfelelés érdekében (Ae Vervaele, 2017).

A vagyonszcaszerzés napjainkban egy összetett intézményfogalmat takar, a bűnös pénz elleni küzdelem fő eszközeit foglalja magában, így a vagyon felkutatásának, azonosításának, biztosításának, elvonásának és kezelésének kriminalisztikai és jogi eszközeit, nemzetközi jogi kötelezettségeket, jogalkotási

és kölcsönös jogsegély nyújtására irányuló előírásokat tartalmaznak (Boucht, 2017). Ennek megfelelően ehelyütt a vagyonvisszaszerzés fogalmát úgy értelmezzük, mint az uniós jogi kommunikációban és a tudományos szakirodalomban körülírt olyan „*többlépcsős eljárást, amelyet minden olyan esetben el kell indítani, amikor egy bűncselekmény pénzügyi nyereséget eredményezett.*” (Ligeti & Simonato, 2017).

A vagyont generáló bűncselekmények elleni eljárásokban a bűnös úton szerzett vagyon visszaszerzése már a büntetőeljárás hangsúlyos feladatai között szerepel; az eljárások eredményességét a sikeres felderítés és bizonyítás, az elkövetők felelősségre vonása mellett a bűncselekményből származó vagyon sikeres visszaszerzésével is prezentálják.

Ennek a folyamatnak az egyik legújabb eredménye az Európai Bizottság új jogalkotási csomagja, amelynek része a vagyonvisszaszerzésről és az elkobzásról szóló új 2024/1260 EU irányelv, amely jelentős lépéseket tesz az uniós tagállamok vagyonvisszaszerzési rendszereinek harmonizálása és hatékonyságának biztosítása érdekében; a tagállamok kötelezettsége, hogy legkésőbb 2027. május 24-ig nemzeti vagyonvisszaszerzési stratégiát fogadjanak el, és azt legfeljebb öt évente frissítsék. Az instrumentum intézkedéseket határoz meg a nemzeti hatóságok számára – más intézkedések mellett – a kiterjesztett hatályú elkobzás lehetőségeivel, az értékalapú elkobzással, az érintett harmadik felekre vonatkozó új szabályokkal, illetve az áldozatok kártérítésével kapcsolatban.

Az új irányelv továbbá intézményi szempontból is megerősíti a vagyonvisszaszerzési hivatalokat, amelyek szerepe a határokon átnyúló együttműködés elősegítése lesz a vagyonkutatás terén. A tagállamoknak vagyonkezelési hivatalt is létre kell hozniuk vagy ki kell jelölniük, amelyek hatékonyan kezelik a befagyasztott, illetve az elkobzott vagyont, emellett támogatást nyújtanak más illetékes szervezeteknek (Wahl, 2024).

A vagyonvisszaszerzés gyakorlata kutatások alapján

Hazánkban a vagyonvisszaszerzés a 2000-es évek elejétől formálódó önálló jogintézmény, jogi szabályozás és szervezeti háttér támogatja.

Az Országos Kriminológiai Intézetben a jogintézmény magyarországi kezdetei óta folytattunk kutatásokat az ügyészség kezdeményezésére, mely vizsgálatok elsősorban az eljárással kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok feltárására irányultak. A kutatások során a vagyonvisszaszerzés elméleti megfontolásai és fejlődéstörténete mellett figyelemmel követtük a vagyonvisszaszerzési eljárás kialakulását, a szabályozás változásait, a speciális szervezet kiépítését,

a nemzetközi együttműködést igénylő eljárásokat, illetve elmélyültebb tanulmány készült a vagyonvisszaszerzés egyik jellemző esetköréről, a költségvetési csalás miatt folytatott eljárásokban. E tanulmány célja e folyamat és a legfontosabb eredmények, megállapítások bemutatása.

- 2015-ben a Legfőbb Ügyészség folytatott vizsgálatot a vagyonelkobzással kapcsolatos ügyészségi gyakorlatról, a gazdasági bűncselekmények körében. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy e viszonylag új jogintézménnyel kapcsolatban milyen tapasztalatok vannak, hogyan működik a vagyonvisszaszerzés, illetve a kármegtérülés.

E vizsgálat eredményeként született meg a bűnös úton szerzett vagyon elvonását célzó kényszerintézkedésekkel összefüggő ügyészi feladatokról szóló 2/2015. (VI. 30.) LÜ h. körlevél, amely a vagyonelvonás folyamatos vizsgálatának és alkalmazásának a kötelezettségét írja elő.

Az Országos Kriminológiai Intézetben 2017 és 2024 között négy kutatást folytattunk a témában, melynek során nyomon követhető volt a vagyonvisszaszerzés magyarországi intézményrendszerének kiépítése és fejlesztése a nemzetközi folyamatokkal párhuzamosan.

- A 2017. évben *A vagyonvisszaszerzési eljárás gyakorlati tapasztalatai az intézmény bevezetése óta* címmel a korábbi büntetőeljárési törvény hatályának idején, az abban szabályozott vagyonvisszaszerzési eljárás gyakorlatának jellemzőit és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Vagyonvisszaszerzési Hivatal (Vagyonvisszaszerzési Hivatal) tevékenységét vizsgáltuk.

A kutatás megállapításai között kiemelésre került, hogy a jogintézmény a mögötte álló szervezeti háttérrel és szakértelemmel nélkülözhetetlen a kiemelt súlyú, bonyolult, pénzügyi-gazdasági ismereteket feltételező nyomozásokat igénylő büntetőeljárásokban. A Vagyonvisszaszerzési Hivatal szakszerű, gyors és hatékony vagyonfelderítói tevékenysége a nemzetközi szinten is megfogalmazott céloknak megfelelő.

Kérdések merültek fel azonban a hivatal tevékenységével, kompetenciájával és az eljárás részletszabályaival, különösen a vagyonelkobzást biztosító kényszerintézkedések alkalmazásával kapcsolatban. A jogintézménnyel kapcsolatos korai tapasztalatok, és a büntetőeljárési törvény küszöbön álló változásai a vizsgálat folytatásának indokoltságát vetítették előre.

- A 2020–2021. évi kutatás egy nemzetközi együttműködést feltételező esetkörre irányult, *Az elkobzás vagy a vagyonelkobzás alá eső vagyon, valamint a polgári jogi igény fedezetét képező, külföldön fellelhető vagyon biztosítása* címmel.

A kutatás célja az volt, hogy átfogó és aktuális helyzetképet adjon a témakör-ről a hatályos szabályozás alapján, egyúttal kitekintést nyújtson a nemzetközi együttműködés vonatkozó jogalkotási eredményeire és jogalkalmazási tapasztalataira. Az empirikus kutatás az ügyészi gyakorlat feltárására irányult (Kármán & Deres, 2023; Deres, 2023b).

A vizsgálat eredményei szerint az elmúlt évtizedekben a bűncselekmény elkövetése előtti állapot helyreállítása kiemelt kérdéssé vált, továbbá nemzeti és nemzetközi szinten is kulcsfontosságú bűnözésellenőrzési mechanizmusként jelent meg a bűncselekményből származó vagyon felkutatásának és elvonásának szükségessége, a határokon átnyúló szervezett és súlyos bűncselekmények elterjedésének fokozódásával.

A kérdőíves kutatásban részt vevő ügyészek a pozitív fejlemények között említették azt, hogy a nyomozó hatóság az esetek túlnyomó részében a jogszabályi kereteknek megfelelően általában elvégzi a vagyonbiztosítást, jellemzően a korábbinál nagyobb figyelmet fordít a vagyonvisszaszerzés lehetőségére, különösen az ügyészi utasításoknak, a nyomozó hatóságok belső utasításainak, a módszertani segédleteknek, valamint feladatterveknek köszönhetően. A kutatás rávilágított a nehézségekre is, így az adatszerzés problémáira, az igazságügyi hatóságok erőforrásainak korlátaira és a nemzetközi együttműködés akadályaira. Az empirikus vizsgálat kitért arra is, hogy az új információs technológiák által megszorodtak a határokon átívelő elkövetési formák, amelyek új problémákat is magukkal hoztak, így elsősorban a nemzetközi vagyonfelderítés, az online szolgáltatóktól történő adatkérés és a virtuális fizetőeszközöket érintő nyomozás kapcsán.

- Az okozott vagyoni hátrány megtérülése a költségvetési csalás miatti bűnügyekben.

A 2023. évi kutatás egy speciális ügykörben, a költségvetési csalás miatt indult bűnügyekben vizsgálta az okozott vagyoni hátrány megtérülését.

A vizsgálat célja a Legfőbb Ügyészség által meghatározott szempontrendszer szerint a vagyonelkobzás, az adóhatóság általi megfizetésre kötelezés, illetve az elkövető általi megtérítés [Btk. 396. § (8) bekezdése] révén visszaszerzett vagyon egymáshoz viszonyított arányának kimutatása és a kétszeres elvonás elkerülése biztosításának megvalósulása volt, figyelmet fordítva az e körben született friss jogszabályi változások hatásaira. A kutatás ennek lehetőségét a megjelölt szempontrendszer szerint, a joggyakorlat elemzésével elsőként vizsgálta (Deres & Kármán, 2025).

Szűkebb témánk az egyik jellemző vagyongeneráló bűncselekmény, a költségvetési csalás által okozott vagyoni hátrány megtérülési lehetőségeinek,

a bűncselekményből származó vagyon elvonása elvi módozatainak és tényleges gyakorlatának vizsgálata volt, ahol a sértett az állam, így a vagyoni hátrány a költségvetésben realizálódik.

A költségvetési csalás esetén az okozott vagyoni hátrányok megtérítése több eljárásnak is feladatát képezi. Az adó meg nem fizetése esetén adóigazgatási eljárásnak van helye, emellett jogellenes, bűnös tevékenység vagy mulasztás esetén a cselekmény súlya miatt a büntetőjognak is létjogosultsága van.

Az OKRI-ban 2023-ban folytatott kutatás kiindulópontként a különböző eljárások jellemzőinek és viszonyának elméleti levezetését, továbbá a megtérült vagyoni hátránynak a kimutatását célozta, mindezen túl a vagyonelvonó szankciók alkalmazhatósága jogszabályi feltételeit és jogalkalmazási szempontrendszerét vizsgálta, különös tekintettel a kétszeres értékelés (elvonás) tilalmára.

A rendelkezésre álló adatokat áttekintve mindenekelőtt megállapítható volt, hogy az elrendelt és a végrehajtott vagyonelkobzásokról, a visszaszerzett vagyonról nincs teljes, hiteles adatgyűjtés, elsősorban a biztosított vagyon adatai szolgálhatnak kiindulópontul a jogintézmény eredményességének vizsgálata során.

Az európai viszonylatban is sokat tárgyalt ne bis in idem problémára hazánkban 2022 márciusában született megoldás a Btk. és az Art. vonatkozó rendelkezéseinek együttes módosításával. A vagyonelkobzás módosított szabályozásának megfelelően [a Btk. 74. § (5) bekezdése c) pont szerint] nem rendelhető el vagyonelkobzás a vagyonra, ha azzal kapcsolatban a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekménnyel azonos tényállás miatt az állami adó- és vámhatóság végleges határozatában a bíróság jogerős határozatában fizetési kötelezettséget állapított meg, a fizetési kötelezettség erejéig.

A vagyonelvonás gyakorlatával kapcsolatban a vizsgált, elérhető, viszonylag kevés számú esetben – a bűnügyi iratok és a jogalkalmazók megkérdezése alapján – alapvetően pozitívak voltak a tapasztalatok, a jogalkalmazás képviselőinek véleménye szerint azonban a jövőben célszerű lenne a vagyonelkobzás alkalmazásáról szóló döntésnél az adóeljárásban megtörtént, sikeres vagyonelvonás vizsgálata.

A vagyonvisszaszerzési eljárás aktuális kihívásai és gyakorlati tapasztalatai, különös tekintettel a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló 2018/1805 (EU) rendelet magyarországi alkalmazására

2024-ben az Országos Kriminológiai Intézet felkérést kapott az Európai Unió által támogatott RECOVER-projektben történő részvételre. A 2022 decemberétől 2024. november végéig tartó projekt az Európai Parlament és a Tanács (EU)

a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek a befagyasztását és elkobzását elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló 2018/1805. számú rendelete (a továbbiakban: Rendelet) végrehajtásával kapcsolatos nemzetközi tapasztalatok vizsgálatára irányult (Maugeri, 2024). A befagyasztási és az elkobzási határozatok a Rendeletet elfogadó tagállamok közötti elismeréséről és végrehajtásáról szóló projektet az olaszországi Cataniai Egyetem kezdeményezte, együttműködve a TRANSCRIME Joint Research Centre on Innovation and Crime kutatási központtal (Università Cattolica del Sacro Cuore), résztvevői több ország egyetemei, igazságügyi minisztériumai, ügyészségei, illetve vagyonvisszaszerzési hivatalai voltak.

A nemzetközi projekt a Rendelet alkalmazásának az egyes tagállamok részéről feltárt tapasztalatait vizsgálta és összegezte, az együttműködés jobbítása céljából. Ennek értelmében a Rendelet első tudományos hatásvizsgálatát végezte el; tanulmányozta a Rendelet hatálya alá tartozó jogintézményeket és a jogi szabályozást, statisztikai adatokat gyűjtött és elemzett a Rendelet alkalmazásával kapcsolatban. Részletesen foglalkozott a felmerülő problémákkal az egyes országok megkereséseinek külföldi teljesítésével kapcsolatban, az egyes országok jó gyakorlataival, reformjavaslataival, a garanciák kérdésével, illetve a tagállami jogszabályok harmonizálásának lehetőségeivel.

Az OKRI-ban folytatott kutatás célja a megkeresésnek megfelelően a magyarországi tapasztalatok vizsgálata volt, emellett számos új ismeretanyagot eredményezett más tagállamok szabályozási megoldásairól, gyakorlati tapasztalatairól, valamint a Rendelet által meghatározott keretek között a nemzetközi együttműködés új megoldásának hatékonyságát illetően (Péceli¹ et al., 2025).

A vagyonbiztosítás és -elkobzás új, hatékony eszközrendszere az európai bűnügyi együttműködésben

A vagyonvisszaszerzés eszközrendszerének, működőképességének és eredményességének hatékonyabbá tétele érdekében jelentős lépéseket tett a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló 2014/42/EU irányelv. A kutatás tárgyát képező Rendelet is e törekvéseket kívánja előmozdítani: „*A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek a befagyasztása és elkobzása a bűnözés elleni küzdelem leghatékonyabb eszközei közé tartozik.*” [Preambulum (3)].

1 Dr. Péceli Ádám osztályvezető, legfőbb ügyészségi ügyész a joggyakorlat szakértőjeként részt vett a kutatásban, a tapasztalatok, illetve különösen a javaslatok megfogalmazásában.

A befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről szóló uniós rendelet 2020. december 19-én lépett hatályba. Megalkotása fontos mérföldkő volt az Európai Unió jogalkotásában abból a szempontból, hogy ez az első büntetőjogi tárgyú rendelet. Karsai Krisztina megfogalmazásában „a rendelet új időszámítást nyit az uniós büntetőjogi integrációban – formális (jogforrási) és materiális (szabályozási tartalom) szempontból is” (Karsai, 2021). A közvetlenül alkalmazandó szabályozás célja az, hogy a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismerését és végrehajtását olyan szabályok megállapításával segítse elő, amelyek kötelezik a tagállamokat arra, hogy a részt vevő tagállamok által büntetőügyekben folytatott eljárás keretében kibocsátott befagyasztást vagy elkobzást elrendelő határozatokat további alaki követelmények nélkül elismerjék és a területükön végrehajtsák (Karsai, 2021).

A Rendelet mint közvetlenül és kötelezően alkalmazandó jogi eszköz ennek megfelelően a hatékonyabb vagyonvisszaszerzés záloga lehet.

A Rendelet átültetésére a belső jogba ennél fogva nem volt szükség. A határozatok elismerésének és végrehajtásának részletszabályait a jogalkotó az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvénybe (EU Be.) iktatta be.

A befagyasztási és elkobzási határozatok kölcsönös elismerésének alapjait a 2014/42/EU irányelv fektette le az elkobzási szabályozások harmonizációja, a kölcsönös bizalom és a jogállamiság elveinek előírása által. Az irányelvet 26 európai ország ültette át. Az irányelv úgynevezett minimumstandardokat határoz meg a harmonizáció érdekében, bevezeti a közvetlen és az értékalapú elkobzási formákat (4. cikk), a harmadik felekkel szembeni elkobzást (6. cikk), a kiterjesztett elkobzást (5. és 21. cikk) valamint a nem ítéleten alapuló elkobzás egyes lehetőségeit.

A korábbi szabályozás hatásvizsgálata [COM(2020) 217] szerint az elkövetési eszközöknek, a bűncselekményből származó jövedelemnek vagy vagyonnak a felkutatására, azonosítására, befagyasztására, elkobzására és kezelésére, valamint a vagyonvisszaszerzési hivatalokra vonatkozó korábbi uniós jogi keret nem érte el még kellő mértékben a nyereség visszaszerzése érdekében megfogalmazott célkitűzést. E törekvések jobbítása érdekében ez évben született a 2024/1260 (EU) új irányelv, amely hatékonyabb eszközöket, új minimumszabályokat fogalmaz meg a vagyonnak a büntetőeljárás keretében történő felkutatására, azonosítására, befagyasztására, elkobzására és kezelésére vonatkozóan.

A RECOVER-projekt célja a Rendelet végrehajtásának és az együttműködés módjának az előmozdítása volt, a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzése érdekében, ami egyúttal a szervezett és gazdasági bűnözés elleni küzdelem egyik fontos része.

A RECOVER-projekt

A projekt a Rendelet szabályai gyakorlati alkalmazásának vizsgálatát, a nemzeti jogi szabályok áttekintését, azok nemzetközi alkalmazását és a Rendelet végrehajtása érdekében folytatott együttműködés vizsgálatát, a problémák és a jó gyakorlatok összegyűjtését, valamint a hatékonyabb végrehajtás feltételeinek megteremtését is célul tűzte ki, hangsúlyozottan a jogállamiság elveivel összhangban, a kölcsönös bizalom és a harmonizáció fokozása érdekében.

A projekt a célját kérdőívek és nemzeti jelentések által történő adatgyűjtés, illetve a közvetlen párbeszédet is lehetővé tevő workshopok szervezésével kívánta megvalósítani. A résztvevők közötti tapasztalatcserét a nemzetközi szemináriumok segítették. (A projektről és tevékenységéről lásd bővebben [URL2.](#))

A projekt eredménye, hogy a legjobb gyakorlatokat, iránymutatásokat, reformjavaslatokat átfogó adatbázisban gyűjtötték össze, amely valamennyi EU-tagállam rendelkezésére áll.

Bár a projekt leginkább a 2018/1805. EU rendelet szabályozásának és alkalmazásának vizsgálatára irányult, a régi-új keretek elemzésére is sor került, különös figyelemmel a 2014/42/EU irányelvben meghatározott kölcsönös elismerés és a célnak megfelelő jogharmonizáció megvalósítására, eredményeire, illetve az új irányelv előzetes értékelésére.

A befagyasztás és az elkobzás mellett a projekt kiemelten foglalkozott a vagyonvisszaszerzés szervezetrendszerével, a vagyonvisszaszerzési hivatalokkal, a hatékony vagyonkezelés kívánatos elveivel, valamint jelenlegi gyakorlatával. A Rendelet elemzése során fokozott hangsúlyt fektetett a biztosítékok meglétére, az irányelvekben meghatározott eljárási jogok tiszteletben tartására (például a bizonyítási teher megfordításával kapcsolatban).

Az intézetben folytatott kutatás módszerei és eredményei

A kutatás kereteit a RECOVER-projekt szempontrendszere jelölte ki.

A magyarországi joggyakorlat megismerése statisztikai adatelemzés, iratelemzés és a tapasztalattal rendelkező ügyészségek és bíróságok képviselőinek részvételével történt fókuszcsoporthoz megbeszélés által történt.

A Rendelet hatálya alá tartozó, más tagállamokból érkezett, illetve Magyarország által kezdeményezett befagyasztási, illetve elkobzási határozatok elismerésével és végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatok megismeréséhez mindekenélőtt az esetszámok megismerése volt szükséges.

A befagyasztási határozatokkal kapcsolatos adatokat az ügyészségi ügyforgalmi statisztika (a büntetőjogi szakág számítástechnikai bázisú ügyviteli rendszere; BÜR) tartalmazza.

1. számú táblázat
Befagyasztási határozatok (2021–2023)

	Érkezett befagyasztási határozatok			Kibocsátott befagyasztási határozatok		
	Elismerés vagy végrehajtás megtagadása	Elismerés és végrehajtás		Elismerés vagy végrehajtás megtagadása	Elismerés	
Összesen	6	44 (nincs adat az elismerésről: 11)		1	18 (nincs adat az elismerésről: 1)	
		sikeres 15	részben 7	sikertelen 11	sikeres 13	sikertelen 3 1

Forrás. A szerzők saját szerkesztése a BÜR adatai alapján.

Az elkobzási határozatok tekintetében az Országos Bírószági Hivataltól kértünk tájékoztatást, mely szerint a vizsgált időszakban (2021–2023 között) 11 ügyben történt elkobzásra irányuló megkeresés.

A Rendelet keretei között a részletesebb magyarországi jogalkalmazási tapasztalatok megismerése érdekében empirikus kutatást végeztünk, melynek során a 2021 és 2023 között folytatott – lehetőség szerint az e tekintetben már jogerősen befejezett – eljárások iratainak előre meghatározott szempontok szerinti feldolgozására került sor.

Az empirikus vizsgálat tapasztalatait a kutatási célokra rendelkezésre bocsátott negyven befagyasztási határozat részletesebb elemzése alapján mutatjuk be.

2. számú táblázat
Az eljárásokban részt vevő országok

Érkezett befagyasztási határozatok	Kibocsátott befagyasztási határozatok
<i>Kibocsátó állam:</i>	<i>Végrehajtó állam:</i>
Franciaország (17)	Horvátország (1)
Németország (6)	Németország (1)
Olaszország (5)	Portugália (1)
Ausztria (1)	Spanyolország (1)
Csehország (1)	
Horvátország (1)	
Litvánia (1)	
Románia (1)	
Spanyolország (1)	
Szlovákia (1)	
Szlovénia (1)	
Összesen: 36	Összesen: 4

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

3. számú táblázat

Érintett személyek

Érintett személyek	Gyakoriság
Jogi személyek	25
Természetes személyek	3
Mindkettő (jogi és természetes személyek)	3
Nincs adat	9
Összesen	40

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

4. számú táblázat

A határozat által érintett vagyon

Vagyon	Gyakoriság
Pénzösszeg	37
Ingó- és ingatlanvagyon	2
Nincs adat	1
Összesen	40

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

5. számú táblázat

A bűncselekmény, ami miatt a befagyasztási határozatot kibocsátották

Bűncselekmények	Gyakoriság
Csalás	18
Pénzmosás	2
Csalás és pénzmosás	14
Költségvetési csalás	3
Kábítószer-kereskedelem	1
Bennfentes információ jogosulatlan közzététele	1
Lopás	1
Összesen	40

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

Az ügyekben gyakori volt a bűnszervezetek közreműködése.

A csalások elkövetési módszere a legtöbb esetben befektetési csalás, illetve az úgynevezett üzleti e-mailekkel történő eltereléses/(vezér)igazgatói – a „social engineering” módszerén (pszichológiai manipuláción) alapuló – csalás (Business Email Compromise; BEC) volt.

Az Eurojust közreműködését negyven ügyből 11 esetben vették igénybe.

A magyarországi gyakorlatban azonosított főbb problémák

a) A sértetti kártérítés kérdésköre

A Preambulum (45) bekezdése kinyilvánítja, hogy „*a sértettek kártérítéshez és visszaszolgáltatáshoz való joga nem sérülhet a határokon átnyúló ügyekben. A befagyasztott vagy elkobzott vagyonnal való rendelkezésre vonatkozó szabályoknak elsőbbséget kell biztosítaniuk a sértetteket megillető kártérítésnek és vagyonuk visszaszolgáltatásának.*”

A nemzetközi eljárásokban problémát jelent, hogy Magyarország a Rendeletet kizárólag elkobzási céllal alkalmazza [2012. évi CLXXX. tv. 92/D. § (1) bekezdés], a nemzeti szabályozásunk szerint a sértett kárának megtérítésére nem alkalmazható. Magyarországon elsődlegesen a sértettek kárát kell megtéríteni, és csak akkor van lehetőség elkobzásra, ha nem volt sértett (mint például a kábítószeres vagy a korrupciós bűncselekmények esetén), vagy amennyiben a bevétel meghaladja a károsultak polgári jogi igényét (Péceli, 2023).

Más országokban lehetőség van a teljes vagyon elkobzására, majd ezt követően a második lépésben az elkobzott pénzeszközök terhére térítik meg a sértettek kárát.

A sértett kárának megtérítésével kapcsolatban probléma jelentkezik, amennyiben más tagállam Magyarországot kéri az elkobzási határozat végrehajtására, és az elkobzási határozat célja a sértett kárának megtérítése.

A nemzetközi együttműködés során szintén problémát jelent, hogy Magyarországon a bűncselekmény során a sértettől elvett vagyontárgyak a bűncselekmény tárgyának minősülnek, ezért bizonyítékként kezelik őket. A bizonyítékok biztosítása európai nyomozási határozattal (2014/41/EU irányelv) történik, és ez nem a Rendelet hatálya alá tartozik.

b) Időtényező

Bár a Rendelet szabályai sürgetik a gyors, illetve az elsőbbségi döntéshozatalt, valamint a határidők betartását, a számlapénz továbbra is gyorsabban mozog, mint a rendelkezésre álló uniós jogi eszköz, még akkor is, ha a Rendelet egységes, egyszerűsített eszközrendszert biztosít a források megszerzésére.

c) Nyelvi problémák

A Preambulum (28) bekezdése szerint „*A tagállamokat arra kell ösztönözni, hogy tegyenek nyilatkozatot, amelyben kijelentik, hogy végrehajtó államként a hivatalos nyelveiken kívül az Unió egy vagy több más hivatalos nyelvén is elfogadják a befagyasztásra vonatkozó tanúsítványokat vagy az elkobzásra vonatkozó tanúsítványokat vagy mindkettőt.*”

A Rendelet előírásai szerint a kibocsátó hatóság a befagyasztásra, illetve az elkobzásra vonatkozó tanúsítvány fordítását a végrehajtó állam egyik hivatalos nyelvén vagy bármely más olyan nyelven adja át a végrehajtó hatóságnak. A magyar hatóságok a tanúsítványt a preferált magyar nyelv mellett angol, német vagy francia nyelven is elfogadják. A nehézségek abból adódnak, hogy a tanúsítványokat közvetlenül azokhoz a helyi szintű igazságügyi egységhez kell benyújtani, ahol a befagyasztás tárgya található, és e helyeken a tapasztalatok szerint előfordulhatnak problémák a francia vagy német nyelvű szöveg megértésében (az angol nyelvet gyakrabban használják, erre felkészültek a hatóságok). A fordítók bevonása idővesztéssel jár, az ügyészek azonban saját ügyeikben nem járhatnak el fordítóként. A központi hatóság (a Legfőbb Ügyészség) természetesen rendelkezik kapacitással és személyzettel a sürgős fordítások kezelésére, azonban a Legfőbb Ügyészség bevonása szintén idővesztéssel jár.

d) A határon átnyúló együttműködés eredményességét érintő kérdések
Egyes esetekben problémák merültek fel az együttműködéssel kapcsolatban, mivel bizonyos tagállamok kevésbé rugalmasan válaszolnak a megkeresésekre. Külföldi hatóságok megkeresése esetén a kért befagyasztás végrehajtása után egyes esetekben a külföldi hatóság nem működött együtt, annak ellenére, hogy a hazai hatóság felvette a kapcsolatot az egyeztetés érdekében a befagyasztás fenntartásának szükségességéről, a folyamatban lévő ügyről, a jogerős határozatról vagy a vagyontárgyak befagyasztásáról; hosszú ideig nem érkezett válasz a lefoglalt vagy zár alá vett vagyonról történő döntésről. A magyar hatóságok rendszeresen érdeklődnek, de gyakran vagy nem kapnak választ, vagy a válaszban a külföldi hatóság az eljárás elhúzódását jelzi. Az Eurojust – megkeresésre – gyakran sikeresen közvetít és segít.

e) További problémák

Előfordult, hogy a megkereső tagállam nem hozott határozatot, vagy a határozat nem tartalmazta, hogy milyen fellebbezési lehetőségek állnak rendelkezésre. Ilyen esetekben általában e-mailes konzultációval lehet sikeres megoldást találni.

Egyes esetekben a probléma abban nyilvánul meg, hogy a magyar hatóság számára nehézkes és időigényes a külföldön lefoglalni szándékozott tárgyakról pontos tájékoztatást kapni. Gyakran több jogsegélykérelemre van szükség annak megállapításához, hogy a bankszámla aktív-e, kinek a nevében áll, és hogy ténylegesen kapcsolódik-e a gyanúsítottához. A kérések teljesítésének elutasítására csak néhány esetben került sor.

Összegzés

A kutatás megállapításai szerint a magyar szabályozás megfelel az európai jogszabályok követelményeinek. A statisztikai adatok elemzése, a bünyügyi iratok vizsgálata, valamint az ügyészségek és az európai jogi szaktanácsadó bírák képviselőinek részvételével folytatott fókuszcsoporthoz megbeszélés tapasztalatai szerint a magyar hatóságok a külföldről érkezett megkeresések teljesítése során szabályszerűen, hatékonyan, a nemzetközi együttműködés előírt kereteinek megfelelően járnak el.

A Rendelet alkalmazása során jelentkező problémák okai elsősorban a résztvevő államok jogi szabályozásának különbségeiben keresendők; különösen azokban a büntetőügyekben, amelyekben a sértett kárt szenved. Problémát jelent, hogy Magyarország a Rendeletet kizárólag elkobzási céllal alkalmazza, nemzeti szabályozásunk szerint a sértett kárának megtérítésére nem alkalmazható. Erre más jogi eszközök állnak rendelkezésre. Más országokban lehetőség van arra, hogy az elkobzott pénzeszközök terhére térítik meg a sértett kárát. Az együttműködés során erre a problémára megoldást jelenthetne, ha a tagállamok kérését azok célja szerint értelmeznék, aszerint, hogy a másik tagállam eszközrendszerében az minek feleltethető meg a leginkább.

A kutatás megállapításai szerint a vagyonvisszaszerzés magyar szabályozása és a hatóságok eljárása megfelel az európai jogszabályok és a nemzetközi együttműködés követelményeinek. Az eredményességet illetően az FATF² értékelése szerint az országok közel 80%-a alacsony vagy közepes hatékonysági szinten áll a vagyonvisszaszerzés terén (URL3). A vagyonvisszaszerzés intézményrendszerének fejlesztése állandó témája valamennyi szervezett bűnözéssel, pénzügyi nyomozással foglalkozó nemzetközi szervezetnek, emellett világszerte számos kutatás foglalkozik a hatékonyság növelése tényezőinek, alkalmazott eszközeinek és kívánalmainak elemzésével. A tapasztalatok szerint további erőfeszítésekre és folyamatos elemzésekre egyaránt szükség van. Az elemzők szerint, amennyiben az új, 2024/1260 (EU) irányelvben lefektetett (jog)szabályok, intézmények alkalmazására kijelölt bűnüldöző és igazságügyi hatóságok megteremtik a megfelelő feltételeket és erőforrásokat, az lehetőséget biztosíthat a tagállamok számára, hogy a bűncselekményből származó vagyont szélesebb körben szerezhessék vissza (Dornbierer, 2025).

2 The Financial Action Task Force, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni globális felügyeleti szerv.

Felhasznált irodalom

- Ae Vervaele, J. (2017). Foreword. In Ligeti, K., & Simonato, M. (Eds.), *Chasing Criminal Money. Challenges and Perspectives Asset Recovery in the EU*. Hart Publishing.
- Borlini, L., & Nessi, G. (2014). International Asset Recovery: Origins, Evolution and Current Challenges. *Diritto del Commercio Internazionale*, 28(2), 397–435. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2391713>
- Boucht, J (2017). *The Limits of Asset Confiscation – On the Legitimacy of Extended Appropriation of Criminal Proceeds*. Hart Publishing.
- Deres P. (2023a). Bűnüldözési prioritások az Európai Unióban. In *Kriminológiai Tanulmányok*, 60, 62–82. <https://doi.org/10.58655/KT.60.2023-4>
- Deres P. (2023b). Vagyonvisszaszerzés. In: Bérces V. (Szerk.), *Az ügyészség az igazságszolgáltatás rendszerében* (pp. 251–266). Pázmány Press.
- Deres P., & Kármán G. (2025). Az okozott vagyoni hátrány megtérülése a költségvetési csalás miatti bűnügyekben. *Belügyi Szemle*, 73(6), 1257–1285. <https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2025.v73.i6.pp1257-1285>
- Dornbier, A. (2025). *Targeting unexplained wealth: Implications of the EU's 2024 Directive on asset recovery*. Policy Brief 14. Basel Institute on Governance. <https://baselgovernance.org/sites/default/files/2025-01/PB14.pdf>
- Karsai K. (2021). Mérföldkő az uniós büntetőjog fejlődésében – az első büntetőjogi rendelet. In *Liber Amicorum László Trócsányi* (pp. 349–358). Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete.
- Kármán G., & Deres P. (2023). A vagyonvisszaszerzés magyar szabályozása, szervezetrendszere és gyakorlatának jellemzői. In Mátyás Sz. (Szerk.), *A vagyonvisszaszerzés kriminalisztikai és jogi vetületei* (pp. 49–66.). Magyar Rendészettudományi Társaság. https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/vagyonvisszaszerzes_konyv.pdf
- King, C., & Walker, C. (2016). Emerging Issues in the Regulation of Criminal and Terrorist Assets. In King, C., & Walker, C. (Eds.), *Dirty Assets: Emerging Issues in the Regulation of Criminal and Terrorist Assets* (pp. 3–21). Ashgate. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781317150466_A26860498/preview-9781317150466_A26860498.pdf
- Ligeti, K., & Simonato, M. (2017). Asset recovery in the EU: Towards a Comprehensive Enforcement Model beyond Confiscation? An Introduction. In Ligeti, K., & Simonato, M. (Eds.), *Chasing Criminal Money. Challenges and Perspectives Asset Recovery in the EU* (p. 1–21). Hart Publishing.
- Maugeri, A. M. (2024). Regulation (EU) 2018/1805: Mutual recognition of freezing and confiscation orders between efficiency and safeguards. “Proceedings in criminal matters” and non-conviction based confiscation. *New Journal of European Criminal Law*4, 15(2), <https://doi.org/10.1177/20322844241239781>

- Mátyás Sz., & Farkas K. (2023). A vagyonvisszaszerzés hazai és nemzetközi története. In Mátyás Sz. (Szerk.), *A vagyonvisszaszerzés kriminalisztikai és jogi vetületei* (19–38.) Magyar Rendészettudományi Társaság. https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/vagyonvisszaszerzes_konyv.pdf
- Péceli Á. (2023). A vagyonvisszaszerzés néhány gyakorlati aspektusa – a vagyonbiztosítás és a vagyonelkobzás jogalkalmazási szemszögből, példaértékű külföldi megoldások tükrében. In Mátyás Sz. (Szerk.), *A vagyonvisszaszerzés kriminalisztikai és jogi vetületei* (pp. 67–93.) Magyar Rendészettudományi Társaság. https://rendeszet.uni-nke.hu/document/rendeszet-uni-nke-hu/vagyonvisszaszerzes_konyv.pdf
- Péceli, Á., Kármán, G., & Deres, P. (2025). Answers from Hungary (Establishing the subject matter of the Regulation (EU) 2018/1805. National confiscation models covered by the Regulation: Types, features and safeguards. Application of the Regulation to legal persons). In: Maugeri, A. M. (Ed.), *Mutual Recognition of Freezing and Confiscation Orders between Efficiency and the Rule of Law. Vol. 1.* (pp. 1717–1732.) Pisa University Press. https://recover.lex.unict.it/wp-content/uploads/2025/04/Handbook_compressed.pdf
- Wahl, Th. (2024). New Directive on Asset Recovery and Confiscation. *Eucrim*, 1, 37–38. https://eucrim.eu/media/issue/pdf/eucrim_issue_2024-01.pdf

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: *A szervezett bűnözés elleni küzdelem: a Tanács tíz prioritást jelölt meg a következő négy évre.* <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2021/05/26/fight-against-organised-crime-council-sets-out-10-priorities-for-the-next-4-years/>
- URL2: *RECOVER Project.* <https://recover.lex.unict.it>
- URL3: *Critical measures needed to fight money laundering and terrorist financing, say leaders of FATF, INTERPOL and UNODC.* <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/FATF-INTERPOL-UNODC-2025-Call-to-Action.html>

Alkalmazott jogszabályok

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény
- A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. Vagyonvisszaszerzés és elkobzás: Annak biztosítása, hogy a bűnelkövetés ne legyen kifizetődő tevékenység. Brüsszel, 2020.6.2. COM(2020) 217 final
- Az Európai Parlament és a Tanács 2014/41/EU irányelve (2014. április 3.) a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról. HL L 130., 2014.5.1

Az Európai Parlament és a Tanács 2014/42/EU irányelve (2014. április 3.) a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról. HL L 127., 2014.4.29

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1805 rendelete (2018. november 14.) a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről. HL L 303., 2018.11.28

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1260 irányelve (2024. április 24.) a vagyonviszasszerzésről és -elkobzásról. HL L, 2024/1260. 2.5.2024

2/2015. (VI. 30.) LÜ h. körlevél a bűnös úton szerzett vagyon elvonását célzó kényszerintézkedésekkel összefüggő ügyészi feladatokról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Deres P., & Kármán G. (2025). A vagyonviszasszerzési eljárás aktuális kihívásai és gyakorlati tapasztalatai az Országos Kriminológiai Intézet kutatásai alapján. *Belügyi Szemle*, 73(11), 2289–2306. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i11.pp2289-2306>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Az adatokat kérésre rendelkezésre bocsátják.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Deres Petronella, aki a deres@okri.hu e-mail címen érhető el.